

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. birželio 27 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Bendrasis ETUC, UNICE ir CEEP susitarimas dėl darbo pagal terminuotas sutartis – 2 ir 4 punktai – Nediskriminavimo principas – Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje – Teismo tarėjai ir bendrosios kompetencijos teismo teisėjai – 5 punktas – Priemonės, kuriomis siekiama nubausti už piktnaudžiavimą paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis – Direktyva 2003/88/EB – 7 straipsnis – Kasmetinės mokamos atostogos“

Byloje C-41/23 *Peigli*ⁱ

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2023 m. sausio 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

AV,

BT,

CV,

DW

prieš

Ministero della Giustizia

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, šeštosios kolegijos teisėjo pareigas einantis pirmosios kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev (pranešėjas), teisėjas I. Ziemele,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

* Proceso kalba: italų.

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- AV, BT, CV ir DW, atstovaujамų *avvocati* G. Graziani ir C. Ingrassia,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* E. De Bonis ir F. Sclafani,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Recchia ir F. van Schaik,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, 2003, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381) 7 straipsnio ir 1999 m. kovo 18 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (toliau – Bendrasis susitarimas), esančio 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl ETUC, UNICE ir CEEP bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (OL L 175, 1999, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 368) priede, 4 ir 5 punktų išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant teismo tarėjų AV, BT, CV ir DW ginčą su *Ministero della Giustizia* (Teisingumo ministerija, Italija) dėl šių tarėjų prašymo taikyti jiems tokias pačias ekonomines ir teisineis sąlygas, kokios taikomos bendrosios kompetencijos teismų teisėjams.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Bendrasis susitarimas

- 3 Bendrojo susitarimo 2 punkte „Taikymo sritis“ 1 dalyje numatyta:
„Šis susitarimas taikomas pagal terminuotas darbo sutartis dirbantiems darbuotojams, kurių darbo sutartį arba darbo santykius apibrėžia kiekvienos valstybės narės teisė, kolektyvinės sutartys ar praktika.“
- 4 Bendrojo susitarimo 4 punkte „Nediskriminavimo principas“ nurodyta:
„1. Pagal terminuotas sutartis dirbantiems darbuotojams negali būti taikomos mažiau palankios darbo sąlygos negu panašioms nuolatiniams darbuotojams vien dėl to, kad jie sudarė terminuotas darbo sutartis ar palaiko terminuotas darbo santykius, nebent ši nevienoda traktuotė yra objektyviai pagrįsta.“

2. Tam tikrais atvejais taikomas *pro rata temporis* (proporcingo laiko) principas.

<...>“

5 Bendrojo susitarimo 5 punkte „Piktnaudžiavimo prevencijos priemonės“ numatyta:

„1. Kad būtų neleidžiama piktnaudžiauti paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius tais atvejais, kai nėra lygiaverčių teisinių priemonių, neleidžiančių piktnaudžiauti, valstybės narės, pasitarusios su socialiniais partneriais pagal nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis ar praktiką, ir (arba) socialiniai partneriai, atsižvelgdami į konkrečių sektorių ir (arba) darbuotojų kategorijų reikmes, nustato vieną ar kelias iš toliau nurodytų priemonių:

- a) objektyvias priežastis, pateisinančias tokių sutarčių ar santykių atnaujinimą;
- b) maksimalią bendrą paeiliui sudaromų terminuotų darbo sutarčių ar nustatomų darbo santykių trukmę;
- c) tokių sutarčių ar santykių atnaujinimo skaičių.

2. Valstybės narės, pasitarusios su socialiniais partneriais, ir (arba) socialiniai partneriai tam tikrais atvejais nustato kokiomis sąlygomis terminuotos darbo sutartys ar santykiai:

- a) laikomi „sudaromais ar nustatomais paeiliui“;
- b) laikomi neterminuotomis sutartimis ar santykiais.“

Direktyva 2003/88

6 Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje „Kasmetinės atostogos“ nustatyta:

„1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į bent keturių savaitių mokamas kasmetines atostogas pagal nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika nustatytas teisės į tokias atostogas ir jų suteikimo sąlygas.

2. Minimalus kasmetinių mokamų atostogų laikas negali būti pakeistas kompensacija, išskyrus tuos atvejus, kai yra nutraukiami darbo santykiai.“

Italijos teisė

7 Konstitucijos 106 straipsnyje nustatyta:

„Teisėjai skiriami konkurso būdu.

Pagal teismų sistemos įstatymą gali būti skiriami arba renkami teismo tarėjai, kurie gali vykdyti visas tik teisėjams pavestas užduotis.

<...>“

8 Pagrindinėje byloje nagrinėjamos aplinkybės taikytinos 1941 m. sausio 30 d. *Regio decreto n. 12 – Ordinamento giudiziario* (Karaliaus dekretas Nr. 12 dėl teismų sistemos, GURI Nr. 28, 1941 m. vasario 4 d.) redakcijos (toliau – Karaliaus dekretas Nr. 12) 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Teismų sistemą sudaro auditoriai [teisėjai stažuotojai], apylinkės teismų ir kitų teismų visų lygių teisėjai bei prokurorai.

2. Prie teismų sistemos kaip teismų tarėjai priskiriami: taikinimo teisėjai, taikinimo teisėjų pavaduotojai, apylinkių teismų tarėjai, prokurorų pavaduotojai, bendrosios kompetencijos teismo ir apeliacinio teismo nepilnamečių skyriaus ekspertai, be to, kasacinio teismo vertintojai ir darbo teismo ekspertai, atliekantys teismines funkcijas.“

9 Šio dekreto 42bis straipsnyje buvo numatyta, kad „į bendrosios kompetencijos teismą gali būti paskirti tarėjai“.

10 Minėto dekreto 42ter straipsnyje buvo nustatyta:

„Teismo tarėjai skiriami teisingumo ministro dekretu, remiantis Aukščiausiosios teismų tarybos sprendimu, teritoriškai kompetentingos teismų tarybos siūlymu [1991 m. lapkričio 21 d. *legge Nr. 374 – Istituzione del giudice di pace* (Įstatymas Nr. 374 dėl taikos teisėjų instituto sukūrimo; GURI Nr. 278, 1991 m. lapkričio 27 d.)] 4 straipsnio 1 dalyje numatytos sudėties.“

11 Karaliaus dekreto Nr. 12 42quinquies straipsnyje buvo numatyta, kad „teismo tarėju asmuo skiriamas trejų metų laikotarpiui“ ir kad, „pasibaigus terminui, kadencija gali būti pratęsta tik vieną kartą“. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nuo 2005 m. priimtose nuostatose buvo įtvirtintos taisyklės, leidžiančios nukrypti nuo galimybės patvirtinti asmenis tarėjais tik vieną kartą.

12 Šio dekreto 42 sexies straipsnyje buvo nustatyta:

„Teismo tarėjas nustoja eiti pareigas:

a) kai jam yra sukakę 72 metai;

b) pasibaigus laikotarpiui, kuriam jis buvo paskirtas arba patvirtintas;

<...>“

13 Minėto dekreto 42septies straipsnyje buvo numatyta:

„Teismo tarėjas privalo *mutatis mutandis* vykdyti bendrosios kompetencijos teismų teisėjams numatytas pareigas. Teismo tarėjas turi teisę gauti tik tas išmokas ir kitus kompensacijas, kurios aiškiai nustatytos įstatymu, atsižvelgiant į tarėjo tarnybos santykius.“

14 To paties dekreto 43bis straipsnyje buvo nurodyta:

„Bendrosios kompetencijos teismų teisėjai ir teismo tarėjai bendrosios kompetencijos teisme atlieka teisėjo darbą, kurį jiems paveda teismo pirmininkas arba, jei teismas sudarytas iš kolegijų, kolegijai pirmininkaujantis pirmininkas ar kitas teisėjas.

Teismo tarėjai negali rengti posėdžių, išskyrus atvejus, kai to negali daryti paprasti teisėjai arba kai jų nepakanka.

Taikant pirmoje pastraipoje nurodytą skyrimo tvarką, laikomasi kriterijaus, kad teismo tarėjams negali būti pavesta:

- a) civilinėse bylose – nagrinėti prevencines ir nuosavybės teisių gynimo bylas, išskyrus prašymus, pateiktus nagrinėjant pagrindinę bylą arba nuosavybės teisės pripažinimo procese;
- b) baudžiamosiose bylose – vykdyti už ikiteisminį tyrimą atsakingo teisėjo ir parengiamojo posėdžio teisėjo funkcijas, taip pat atlikti kitus nei Baudžiamojo proceso kodekso 550 straipsnyje numatytus procesinius veiksmus.“

15 Karaliaus dekreto Nr. 12 71 straipsnyje buvo nustatyta:

„Prokurorai tarėjai gali būti paskirti į Respublikos prokuratūras prie bendrosios kompetencijos teismų kaip prokurorų pavaduotojai 72 straipsnyje nurodytoms funkcijoms ir kitoms specialiai jiems pagal įstatymą pavestoms funkcijoms atlikti.

Prokurorų pavaduotojai tarėjai skiriami ta pačia tvarka, kaip ir teismų tarėjai. Jiems taikomos 42ter, 42quater, 42quinquies ir 42sexies straipsnių nuostatos.“

16 Šio dekreto 72 straipsnyje numatyta:

„Bylose, kuriose teismas sprendžia kaip vienas teisėjas, prokuroro funkcijas, perduodant Respublikos prokuroro vardą bendrosios kompetencijos teisme, gali vykdyti:

- a) teismo posėdyje – teisingumo auditoriai, atitinkamoje tarnyboje dirbantys prokurorų pavaduotojai tarėjai, ne ilgiau kaip dvejus metus į pensiją išėję darbuotojai, kurie pastaruosius penkerius metus dirbo teisminės policijos pareigūnais, arba teisės absolventai, įstoję į dvejų metų trukmės teisinių profesijų specializacijos mokyklos, nurodytos 1997 m. gegužės 15 d. [*Decreto legislativo n. 398 – Modifica alla disciplina del concorso per uditore giudiziario e norme sulle scuole di specializzazione per le professioni legali, a norma dell'articolo 17, commi 113 e 114, della legge 15 maggio 1997, no 127* (Įstatyminis dekretas Nr. 398, iš dalies keičiantis teismo auditorių konkursinio egzamino nuostatus ir teisinių profesijų specializacijos mokyklų nuostatus pagal 1997 m. gegužės 15 d. Įstatymo Nr. 127 17 straipsnio 113 ir 114 punktus; GURI Nr. 269, 1997 m. lapkričio 18 d.)] 16 straipsnyje, antrąjį kursą.
- b) teismo posėdyje dėl suėmimo ar sulaikymo patvirtinimo – teisingumo auditoriai, atlikę ne trumpesnę kaip šešių mėnesių stažuotę, ir tik dėl suėmimo patvirtinimo tiesiogiai dalyvaujant teismo posėdyje – prokurorų pavaduotojai tarėjai, kurie ne trumpiau kaip šešis mėnesius buvo paskirti į atitinkamą tarnybą;
- c) dėl prašymo išduoti baudžiamąjį įsakymą pagal Baudžiamojo proceso kodekso 459 straipsnio 1 dalį ir 565 straipsnį – atitinkamoje tarnyboje dirbantys prokurorų pavaduotojai tarėjai;
- d) baudžiamojo proceso kodekso 127 straipsnyje nurodytose bylose su sąlyga, kad laikomasi b punkto nuostatų, to paties kodekso 655 straipsnio 2 dalyje nurodytose vykdomosiose bylose dėl leidimo dalyvauti procese, taip pat bylose dėl prieštaravimo prokuratūros nutarimui, kuriuo nustatomas ekspertų, techninių konsultantų ir vertėjų atlyginimas pagal 1980 m. liepos 8 d.

[*legge n. 319 – Compensi spettanti ai periti, ai consulenti tecnici, interpreti e traduttori per le operazioni eseguite a richiesta dell'autorità giudiziaria* (Įstatymas Nr. 319 dėl atlyginimo ekspertams, techniniams konsultantams, vertėjams žodžiu ir raštu už teisminės institucijos prašymu atliktus veiksmus; GURI Nr. 192, 1980 m. liepos 15 d.)] 11 straipsnį – atitinkamoje tarnyboje dirbantys prokurorų pavaduotojai tarėjai;

e) civilinėse bylose – teisingumo auditoriai, atitinkamoje tarnyboje dirbantys prokurorų pavaduotojai tarėjai arba a punkte nurodyti teisės diplomą turintys asmenys.

Baudžiamosiose bylose taip pat taikomas kriterijus, pagal kurį prokuratūros funkcijos nedeleguojamos, kiek tai susiję su bylomis dėl kitų nusikalstamų veikų nei tos, dėl kurių baudžiamasis persekiojimas pradedamas pagal tiesioginį šaukimą remiantis Baudžiamojo proceso kodekso 550 straipsnio nuostatomis.“

17 Pagal 2017 m. liepos 13 d. *Decreto legislativo n. 116 – Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57* (Įstatyminis dekretas Nr. 116 dėl teismų tarėjų sistemos reformos bei kitų nuostatų, susijusių su taikos teisėjais, taip pat dėl pareigas einantiems teismo tarėjams taikomos laikinosios tvarkos pagal 2016 m. balandžio 28 d. Įstatymą Nr. 57; GURI Nr. 177, p. 1, 2017 m. liepos 31 d.) (toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 116) Italijos įstatymų leidėjas panaikino Karaliaus dekreto Nr. 12 nuostatas, nurodytas šio sprendimo 8–16 punktuose.

18 2021 m. gruodžio 30 d. Įstatyminio dekreto Nr. 116 su pakeitimais, padarytais *Legge n. 234 – Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2022 e bilancio pluriennale per il triennio 2022-2024* (Įstatymas Nr. 234 dėl 2022 finansinių metų valstybės biudžeto ir 2022–2024 m. daugiamečio biudžeto) (GURI Nr. 310, p. 1, 2021 m. gruodžio 31 d.), 29 straipsnyje numatyta:

„1. Šio dekreto įsigaliojimo dieną pareigas einantys teismo tarėjai, pateikę prašymą, gali būti patvirtinti kaip galintys jas toliau eiti, kol jiems sukaks 70 metų.

2. Šio dekreto įsigaliojimo dieną pareigas einantys teismo tarėjai, kurie nebuvo patvirtinti kaip galintys jas toliau eiti dėl to, kad nepateikė prašymo arba nepasiekė rezultato pagal vertinimo procedūrą, numatytą 3 dalyje, atsižvelgiant į galimybę atmesti, turi teisę į 2 500 EUR (neatskaičius mokesčių) kompensaciją už kiekvienus darbo metus, kuriais tarėjas dalyvavo teismo posėdžiuose ne mažiau kaip 80 dienų, ir teisę į 1 500 EUR (neatskaičius mokesčių) kompensaciją už kiekvienus darbo metus, kuriais tarėjas dalyvavo teismo posėdžiuose mažiau kaip 80 dienų, bet bendra kompensacijos suma asmeniui negali viršyti 50 000 EUR (neatskaičius mokesčių). Apskaičiuojant už ankstesnę laikotarpį mokėtiną atlygį, ilgesnis kaip šešių mėnesių darbo laikotarpis prilyginamas vieniems metams. Jei asmuo gauna kompensaciją, jis atsisako visų kitų bet kokio pobūdžio teisių, kylančių iš jau nutrūkusių darbo santykių einant ankstesnes teismo tarėjo pareigas.

3. Siekdama gauti 1 dalyje nurodytą patvirtinimą, Aukščiausioji teismų taryba savo sprendimu organizuoja tris atskiras vertinimo procedūras, kurios bus rengiamos kasmet 2022–2024 m. trejų metų laikotarpiu. Jos susijusios su teismo tarėjais, kurie atitinkamai šio dekreto įsigaliojimo dieną yra išdirbę tarnyboje:

a) daugiau kaip 16 metų;

b) nuo 12 iki 16 metų;

c) mažiau nei 12 metų.

<...>

5. Pateikus prašymą dalyvauti vertinimo procedūroje pagal 3 dalį atsisakoma visų kitų bet kokio pobūdžio teisių, kylančių iš ankstesnių darbo santykių einant teismo tarėjo pareigas, išskyrus teisę į 2 dalyje nurodytą kompensaciją nepatvirtinimo atveju.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 19 AV, BT, CV ir DW yra Italijos teismo tarėjai. Šią teismo tarėjų kategoriją sudaro teisininkai, kurie vykdo teismines funkcijas, nesusijusias su savo pagrindine profesine veikla, teoriškai ribotą laikotarpį ir kurie nėra priskirti prie teisėjų korpuso. Konkrečiai kalbant, pareiškėjai pagrindinėje byloje eina *procuratore onorario aggiunto* (prokuroro pavaduotojas tarėjas) ir *giudice onorario* (teismo tarėjas) pareigas.
- 20 Šie tarėjai, – savo pareigas jie ėjo daugiau nei 16 metų, – 2016 m. kovo 23 d. skundu kreipėsi į *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija), kuris yra pirmosios instancijos teismas pagrindinėje byloje, prašydami, be kita ko, suteikti jiems tokias pačias ekonomines ir teisines sąlygas, kokios taikomas paprastiems teisėjams.
- 21 2021 m. rugsėjo 1 d. sprendimu šis skundas buvo atmetas, todėl pareiškėjai pagrindinėje byloje pateikė apeliacinį skundą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, pirma, kad bendrosios kompetencijos teismų teisėjams taikoma tvarka negali būti automatiškai perkeliama teismo tarėjams dėl skirtumų, kylančių iš atitinkamų Karaliaus dekreto Nr. 12 nuostatų, apibūdinančių šių tarėjų funkcijas, įdarbinimo sąlygas ir jų santykių su valdžios institucija pobūdį.
- 23 Konkrečiai kalbant, teismo tarėjų padėtis skiriasi nuo bendrosios kompetencijos teismų teisėjų padėties keliais esminiais elementais, t. y. jų įdarbinimo būdu, neišimtinu ir nepertraukiamu jų teisminės veiklos pobūdžiu, veiklos nesuderinamumo sistema, darbo santykių trukme, jų teisminės veiklos ribomis, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sistema, taip pat jų santykių su valdžios institucija pobūdžiu.
- 24 Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis dėlto pažymi, kad teismo tarėjai atlieka realias ir veiksmingas paslaugas, kurios nėra nei visiškai nereikšmingos, nei pagalbinės ir už kurias jie gauna atlygintino pobūdžio kompensacijas, todėl pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją jie patenka į sąvoką „pagal terminuotą sutartį dirbantis darbuotojas“, kaip ji suprantama pagal Bendrojo susitarimo 2 punkto 1 dalį.
- 25 Šiuo klausimu tas teismas abejoja, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamiems teismo tarėjams taikytina tvarka atitinka Sąjungos teisę, nes, pirma, pagal šią tvarką šie tarėjai netenka galimybės pasinaudoti teise į mokamas atostogas ir bet kokią socialinę apsaugą.

- 26 Antra, minėtam teismui kyla klausimas dėl šios tvarkos suderinamumo su Sąjungos teise, nes pagal įvairius nacionalinės teisės aktus, kuriais nukrypstama nuo Karaliaus dekreto Nr. 12 42quinquies straipsnio, buvo leista paeiliui atnaujinti teismo tarėjų darbo santykius ir taip pratęsti jų darbo santykių trukmę. Konkrečiai kalbant, jam kyla klausimas, ar Italijos teisės aktų leidėjo nurodyti motyvai, kuriais siekiama pateisinti šių teismo tarėjų darbo santykių pratęsimą paeiliui, t. y. visų pirma būtinybė laukti struktūrinės teisėjų reformos ir tuo tarpu užtikrinti teisingumo vykdymo tęstinumą, gali būti laikomi objektyviomis priežastimis, kaip tai suprantama pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunktį. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat teiraujasi, ar tikslinga atsižvelgti į suinteresuotiesiems asmenims palankų kompensacinį poveikį, kylantį dėl Karaliaus dekreto Nr. 12 42quinquies straipsnyje numatytos taisyklės išimčių, nes dėl jų teismo tarėjų įgaliojimai būtų pratęsti beveik automatiškai.
- 27 Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Direktyvos 2003/88 7 straipsnis ir Bendrojo susitarimo <...> 4 punktas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose nenumatyta teismo tarėjų ir prokurorų pavaduotojų tarėjų teisė gauti kompensaciją už teismo atostogų laikotarpį, taip pat teisė į privalomą socialinį draudimą ir draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų?
2. Ar Bendrojo susitarimo <...> 5 punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias tarėjų terminuoti darbo santykiai, kurie gali būti kvalifikuojami kaip tarnybos santykiai, o ne kaip darbo santykiai su valdžios institucija ir kuriems numatyta pirmuoju paskyrimu ir vienu vėlesniu pakartotiniu patvirtinimu pagrįsta sistema, gali būti kelis kartus pratęsimi valstybės lygmens įstatymais nesant veiksmingų ir atgrasomųjų sankcijų ir be galimybės šiuos santykius paversti neterminuotomis darbo sutartimis su valdžios institucija, susidarius faktinei situacijai, kuri galėjo turėti palankų kompensacinį poveikį gavėjų teisei padėčiai, nes jų pareigų vykdymas iš esmės buvo automatiškai pratęstas tolesniam laikotarpiui?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtimumo

- 28 Italijos vyriausybės nuomone, prejudiciniai klausimai yra nepriimtini.
- 29 Dėl pirmojo klausimo ši vyriausybė pabrėžia, jog nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nurodė, kad skirtingas bendrosios kompetencijos teismų teisėjų ir teismo tarėjų vertinimas, kiek tai susiję su teise į mokamas atostogas ir teise į privalomą socialinį draudimą ir draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų, buvo panaikintas įsigaliojus Įstatyminiam dekretui Nr. 116 ir kad gali būti, jog šios nuostatos taikymo pagal analogiją sąlygos santykiams, dėl kurių paduotas skundas pagrindinėje byloje, gali būti įvykdytos.

- 30 Taigi prieš kreipdamasis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą minėtas teismas turėjo išsamiau išnagrinėti galimybę pagrindinėje byloje pagal analogiją taikyti Įstatyminių dekretų Nr. 116. Iš tiesų paprasčiausias šio galimo taikymo paminėjimas neleidžia suprasti ryšio, kuris, minėto teismo teigimu, egzistuoja tarp nurodytų Sąjungos teisės nuostatų ir reikšmingų Italijos teisės nuostatų.
- 31 Dėl antrojo klausimo Italijos vyriausybė mano, kad, prieš pateikdamas Teisingumo Teismui šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jį pateikęs teismas turėjo atsižvelgti į teismo tarėjų darbo santykių stabilizavimą, atsiradusį dėl Įstatyminio dekreto Nr. 116 29 straipsnio pakeitimo. Dėl šio stabilizavimo Italijos teisės aktai, susiję su teismo tarėjais, taptų suderinami su Bendrojo susitarimo 4 ir 5 punktais, todėl antrasis klausimas taptų hipotetinis.
- 32 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą; šiems klausimams taikoma svarbos prezumpcija. Vadinasi, kai pateikiamas klausimas susijęs su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu ar galiojimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą dėl šio klausimo, nebent būtų akivaizdu, kad prašomas išaiškinimas visiškai nesusijęs su ginčo pagrindinėje byloje aplinkybėmis ar dalyku, kad problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakyti į tą klausimą (2023 m. balandžio 27 d. Sprendimo *AxFina Hungary*, C-705/21, EU:C:2023:352, 27 punktą).
- 33 Be to, vykstant SESV 267 straipsnyje numatyta procedūrai, pagrįstai aiškiai nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo jurisdikcijos atskyrimu, nacionalinės teisės aiškinimas ir taikymas priklauso tik nacionalinio teismo jurisdikcijai, o Teisingumo Teismas turi kompetenciją priimti sprendimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo tik atsižvelgdamas į nacionalinio teismo nurodytas faktines aplinkybes (2023 m. balandžio 27 d. Sprendimo *AxFina Hungary*, C-705/21, EU:C:2023:352, 28 punktą).
- 34 Šioje byloje reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai išdėstė faktines ir teisines aplinkybes, dėl kurių pateikti prejudiciniai klausimai, nagrinėdamas ginčą, kuris neatrodo hipotetinis ar fiktyvus. Be to, jis aiškiai nurodė, kad Įstatyminis dekretas Nr. 116 *ratione temporis* netaikomas ginčui pagrindinėje byloje.
- 35 Taip pat pažymėtina, kad, remiantis šio sprendimo 32 ir 33 punktuose priminta jurisprudencija, Teisingumo Teismas neturi nuspręsti, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris išdėstė faktines ir teisines aplinkybes, būtinas naudingai atsakyti į prejudicinius klausimus, prieš pateikdamas Teisingumo Teismui šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą turėjo imtis atsakomybės atlikti išsamesnę nacionalinės teisės aktų analizę.
- 36 Vadinasi, prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Dėl esmės

Dėl pirmojo klausimo

- 37 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2003/88 7 straipsnis ir Bendrojo susitarimo 4 punktą turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias, priešingai, nei numatyta bendrosios kompetencijos teismų teisėjams, teismo tarėjai neturi teisės gauti kompensaciją už teismo atostogų laikotarpį, taip pat teisės į privalomą socialinį draudimą ir draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų.
- 38 Svarbu priminti, kad Bendrojo susitarimo 4 punkto 1 dalyje įtvirtintas draudimas pagal terminuotas sutartis dirbantiems darbuotojams taikyti mažiau palankias darbo sąlygas negu panašioms nuolatinėms darbuotojams vien dėl to, kad jie sudarė terminuotas darbo sutartis, nebent šis nevienodas požiūris yra objektyviai pagrįstas (2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 32 punktas).
- 39 Pirma, reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog Bendrojo susitarimo 2 punkto 1 dalyje vartojama sąvoka „pagal terminuotą sutartį dirbantis darbuotojas“ turi būti aiškinama taip, kad ji apima ribotam laikotarpiui paskirtą taikos teisėją, kuris, eidamas savo pareigas, atlieka realų ir faktinį darbą, kuris nėra nei visiškai nereikšmingas, nei pagalbinis ir už kurį gauna atlygintino pobūdžio kompensacijas (2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 30 punktas).
- 40 Kadangi iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad taikos teisėjai yra Italijos teismų sistemai priklausantys teismo „tarėjai“, ši jurisprudencija gali būti taikoma ir pagrindinėje byloje aptariamams tarėjams. Taigi šie tarėjai iš esmės gali patekti į Bendrojo susitarimo 2 punkto 1 dalyje nurodytos sąvokos „pagal terminuotą sutartį dirbantys darbuotojai“ taikymo sritį, jeigu jie atlieka realų ir faktinį darbą, kuris nėra nei visiškai nereikšmingas, nei pagalbinis, už kurį jie gauna atlygintino pobūdžio kompensacijas, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 41 Antra, dėl Bendrojo susitarimo 4 punkte nurodytos sąvokos „darbo sąlygos“ Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad ji apima sąlygas, susijusias su darbo užmokesčiu ir pensijomis, mokamomis dėl darbo santykių, išskyrus sąlygas dėl pensijų, išplaukiančių iš teisės aktuose numatytos socialinės apsaugos sistemos. Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad lemiamas kriterijus nustatant, ar priemonė patenka į šią sąvoką, yra būtent darbo santykiai, t. y. darbo santykiai, susiklostę tarp darbuotojo ir jo darbdavio (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Vega González*, C-158/16, EU:C:2017:1014, 30 punktą ir 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 36 punktą).
- 42 Taigi tokia socialinės apsaugos ir privalomojo draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų sistema, kokia taikoma bendrosios kompetencijos teismų teisėjams, jei ji priklauso nuo šių teisėjų darbo santykių, gali patekti į sąvoką „darbo sąlygos“, kaip ji suprantama pagal Bendrojo susitarimo 4 punktą, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

- 43 Be to, kiek tai susiję su kompensacijos mokėjimu už teismo atostogų laikotarpį, kaip antai bendrosios kompetencijos teismų teisėjų atveju, reikia priminti, kad to paties Bendrojo susitarimo 4 punkte numatytos „darbo sąlygos“ apima teisę į kasmetines mokamas atostogas (šiuo klausimu žr. 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 38 punktą).
- 44 Trečia, primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją dėl nediskriminavimo principo, kuris konkrečiai išreikštas Bendrojo susitarimo 4 punkto 1 dalyje, reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, jei toks vertinimas negali būti objektyviai pateisinamas (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Governo della Repubblica italiana (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-658/18, EU:C:2020:572, 141 punktas).
- 45 Siekiant įvertinti, ar suinteresuotieji asmenys dirba vienodą arba panašų darbą, kaip tai suprantama pagal Bendrąjį susitarimą, vadovaujantis jo 3 punkto 2 dalimi ir 4 punkto 1 dalimi reikia nustatyti, ar atsižvelgiant į visus aspektus, pavyzdžiui, darbo pobūdį, mokymo ir darbo sąlygas, jie gali būti laikomi esančiais panašioje situacijoje (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Governo della Repubblica italiana (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-658/18, EU:C:2020:572, 143 punktas).
- 46 Nagrinėjamo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, viena vertus, atkreipia dėmesį į tam tikrus aptariamais tarėjams taikytinus teisinio ir ekonominio režimo skirtumus ir visų pirma pabrėžia teismo tarėjų skyrimo tvarką, teoriškai laikiną jų darbo santykių trukmę, bylą, kurias šie tarėjai turi teisę nagrinėti, rūšį ir specialų jų darbo užmokestį.
- 47 Kita vertus, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad teismo tarėjai ir bendrosios kompetencijos teismų teisėjai turi tas pačias pareigas ir atsakomybę ir jiems taikoma tokia pati kontrolė. Be to, neginčijama, kad teismo tarėjai vykdo teisminę veiklą.
- 48 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis turi kompetenciją vertinti faktines aplinkybes, turi nustatyti, ar teismo tarėjų, kaip antai pareiškėjų pagrindinėje byloje, padėtis yra panaši į bendrosios kompetencijos teismų teisėjų padėtį (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Governo della Repubblica italiana (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-658/18, EU:C:2020:572, 148 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 49 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nevienodas požiūris į bendrosios kompetencijos teismų teisėjus ir teismo tarėjus, kuriuo remiasi pareiškėjai pagrindinėje byloje, yra tas, kad, palyginti su bendrosios kompetencijos teismų teisėjais, kurie vykdo panašias pareigas kaip teismo tarėjai, pastarieji neturi galimybės gauti nei kompensacijos už teismo atostogų laikotarpį, nei pasinaudoti socialinės apsaugos ir privalomojo draudimo sistema.
- 50 Nustačius, kad teismo tarėjų, kaip antai pareiškėjų pagrindinėje byloje, padėtis yra panaši į bendrosios kompetencijos teismų teisėjų padėtį, reikia patikrinti, ar yra objektyvių priežasčių, pateisinančių tokį nevienodą požiūrį.
- 51 Šiuo klausimu primintina, kad remiantis suformuota jurisprudencija konstatuotas nevienodas požiūris turi būti pateisinamas tiksliais ir konkrečiais veiksniais, kurie apibūdina atitinkamą darbo sąlygą, atsižvelgiant į konkrečias jos taikymo aplinkybes ir remiantis objektyviais ir skaidriais kriterijais, kad būtų įvertinta, ar šis nevienodas požiūris atitinka tikrus poreikius, leidžia pasiekti numatytą tikslą ir yra būtinas jam įgyvendinti. Šiuos veiksnius gali lemti, be kita ko, ypatingas užduočių, kurioms atlikti terminuotos sutartys buvo sudarytos, pobūdis ir ypatumai arba

- prireikus teisėto valstybės narės socialinės politikos tikslo siekimas (2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 41 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 52 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad, pirma, Italijos teisės aktų leidėjas siekiami tikslai atspindėti teismo tarėjo ir bendrosios kompetencijos teismų teisėjo profesinės veiklos skirtumus gali būti „objektyvi priežastis“, kaip ji suprantama pagal Bendrojo susitarimo 4 punkto 1 ir (arba) 4 dalis, jeigu jie atitinka tikruosius poreikius, leidžia pasiekti numatytą tikslą ir yra būtini jam įgyvendinti. Antra, Teisingumo Teismas konstatavo, kad teismo tarėjų ir bendrosios kompetencijos teismų teisėjų įdarbinimo procedūrų skirtumai, o visų pirma ypatinga svarba, kuri nacionalinės teisės sistemoje ir konkrečiau Italijos Konstitucijos 106 straipsnio 1 dalyje teikiama konkursams, specialiai rengiamiems bendrosios kompetencijos teismų teisėjams įdarbinti, veikiausiai rodo ypatingą užduočių, kurias jie turi atlikti, pobūdį ir skirtingą šioms užduotims vykdyti reikalaujamos kvalifikacijos lygį (žr. pagal analogiją 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 45 ir 46 punktus).
- 53 Šiomis aplinkybėmis pradinio konkurso, specialiai rengiamo dėl bendrosios kompetencijos teismų teisėjų patekimo į teismų sistemą, egzistavimas, kuris nėra rengiamas skiriant teismo tarėjus, leidžia neleisti pastariesiems naudotis visomis bendrosios kompetencijos teismų teisėjų teisėmis (žr. pagal analogiją 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 47 punktą).
- 54 Vis dėlto, nors tam tikras nevienodas požiūris gali būti pateisinamas reikalaujamos kvalifikacijos skirtumais ir užduočių, kurias turi atlikti bendrosios kompetencijos teismų teisėjai, pobūdžiu, pagal Bendrojo susitarimo 4 punktą negali būti leidžiama teismo tarėjams nesuteikti jokios teisės į mokamas atostogas ir netaikyti jokios socialinės apsaugos ir socialinio draudimo (žr. pagal analogiją 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 53 punktą).
- 55 Visų pirma dėl teisės į atostogas reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalį „[v]alstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į bent keturių savaičių kasmetines mokamas atostogas“.
- 56 Be to, iš Direktyvos 2003/88 nuostatų ir iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nors valstybės narės turi savo vidaus teisės aktuose apibrėžti naudojimosi teise į kasmetines mokamas atostogas ir jos įgyvendinimo sąlygas, jos negali nustatyti jokių tiesiogiai iš šios direktyvos išplaukiančios teisės atsiradimo sąlygų (2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 50 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 57 Be to, reikia priminti, kad pagal Bendrojo susitarimo 4 punkto 2 dalį prireikus taikomas *pro rata temporis* principas.
- 58 Tokiomis aplinkybėmis neatrodo, kad šio sprendimo 49 punkte nurodytas nevienodas požiūris atitinka tikrąjį poreikį, yra tinkamas siekiamam tikslui pasiekti ir būtinas jam įgyvendinti, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas.

59 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2003/88 7 straipsnis ir Bendrojo susitarimo 4 punktą turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias, priešingai, nei numatyta bendrosios kompetencijos teismų teisėjams, teismo tarėjai, kurie yra panašioje situacijoje, neturi teisės gauti kompensaciją už teismo atostogų laikotarpį, taip pat teisės į privalomą socialinį draudimą ir draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų.

Dėl antrojo klausimo

- 60 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Bendrojo susitarimo 5 punktą turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias teismo tarėjų darbo santykiai gali būti kelis kartus pratęsimi, kai, siekiant apriboti piktnaudžiavimą šiais pratęsimais, nėra numatyta veiksmingų ir atgrasomųjų sankcijų arba šių teismo tarėjų darbo santykių pakeitimo į neterminuotus darbo santykius.
- 61 Pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalį, siekiant neleisti piktnaudžiauti paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius, valstybės narės įpareigojamos nustatyti bent vieną joje nurodytą veiksmingų ir privalomų priemonių tais atvejais, kai jų vidaus teisėje nėra lygiaverčių teisinių priemonių. Šio punkto 1 dalies a–c papunkčiuose nurodytos trys priemonės, susijusios atitinkamai su objektyviomis priežastimis, pateisinančiomis tokių sutarčių ar santykių pratęsimą, maksimalia bendra tokių paeiliui kelis kartus sudaromų darbo sutarčių ar darbo santykių trukme ir jų pratęsimo skaičiumi (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 74 punktą).
- 62 Remiantis suformuota jurisprudencija, valstybės narės turi diskreciją pasirinkti priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią piktnaudžiavimui, kiek tai susiję su minėtu pratęsimu, tačiau tai negali kvestionuoti Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis tikslo ar veiksmingumo (šiuo klausimu žr. 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)*, C-236/20, EU:C:2022:263, 58 punktą).
- 63 Visų pirma sąvoka „objektyvi priežastis“ pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunktį turi būti suprantama kaip skirta apibrėžtoms ir konkrečioms aplinkybėms, apibūdinančioms konkrečią veiklą, todėl šiame konkrečiame kontekste galinčioms pateisinti terminuotų darbo sutarčių sudarymą paeiliui. Šias aplinkybes visų pirma gali lemti ypatingas užduočių, kurioms atlikti tokios sutartys buvo sudarytos, pobūdis ir ypatumai arba prireikus teisėto valstybės narės socialinės politikos tikslo siekimas (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 87 punktą).
- 64 Šiomis aplinkybėmis terminuotų darbo sutarčių ar darbo santykių pratęsimas, siekiant patenkinti poreikius, kurie yra ne laikini, bet, atvirkščiai, nuolatiniai ir ilgalaikiai, nepateisinamas pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunktį. Iš tiesų toks terminuotų darbo sutarčių ar santykių naudojimas tiesiogiai prieštarauja prielaidai, kuria pagrįstas Bendrasis susitarimas, t. y. kad neterminuotos darbo sutartys yra bendra darbo santykių forma, net jei tam tikriems sektoriams ar profesijoms bei veiklos rūšims būdinga sudaryti terminuotas darbo sutartis (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 100 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 65 Kad būtų laikomasi Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunkčio, reikia konkrečiai tikrinti, ar paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis arba pratęsiant darbo santykius siekiama patenkinti laikinus poreikius ir ar nacionaline nuostata faktiškai nesinaudojama siekiant patenkinti nuolatinius ir ilgalaikius darbdavio poreikius, susijusius su personalu (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 101 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 66 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Italijos teisės aktuose įtvirtintos nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo Karaliaus dekreto Nr. 12 42quinquies straipsnyje nustatytos taisyklės, pagal kurią teismo tarėjas skiriamas trejiems metams ir gali būti iš naujo paskirtas tik vieną kartą, leido kelis kartus pratęsti pareiškėjų pagrindinėje byloje darbo santykius. Be to, iš Teisingumo Teismo turimos informacijos nematyti, kad šiame teisės akte būtų nustatytos „lygiavertės teisinės priemonės“, kaip tai suprantama pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalį, kuriomis siekiama užkirsti kelią piktnaudžiavimui, atsirandančiam dėl paeiliui sudaromų terminuotų darbo sutarčių ar darbo santykių, arba galimybei tokių teismo tarėjų, kaip pareiškėjai pagrindinėje byloje, darbo santykius pakeisti neterminuotais darbo santykiais.
- 67 Italijos vyriausybės teigimu, šios leidžiančios nukrypti nuostatos buvo nustatytos kaip „objektyvios priežastys“, kaip jos suprantamos pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunktį, siekiant pateisinti teismo tarėjų darbo santykių pratęsimus. Iš tiesų tokie pratęsimai buvo būtini, kol buvo atlikta struktūrinė teismo tarėjų reforma (tik 2021 m.), siekiant užtikrinti teisingumo vykdymo tęstinumą.
- 68 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, žinoma, teisingumo vykdymo tęstinumas gali būti teisėtas tikslas, kurio Italijos Respublika gali siekti, pateisinantis tam tikrų teismo tarėjų darbo santykių pratęsimą.
- 69 Vis dėlto reikia priminti, kad pareiškėjų pagrindinėje byloje, kurie pradėjo eiti pareigas nuo 1995 m., darbo santykiai buvo daug kartų pratęsti ir kad tik 2021 m., peržiūrėjęs Įstatyminių dekretą Nr. 116, Italijos teisės aktų leidėjas įtvirtino mechanizmą, leidžiantį stabilizuoti teismo tarėjų darbo santykius.
- 70 Šiomis aplinkybėmis atrodo (tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad pareiškėjų pagrindinėje byloje darbo santykių pratęsimai, atsižvelgiant į jų skaičių, buvo naudojami siekiant patenkinti ne laikinus poreikius, pavyzdžiui, dėl staigaus ir neprognozuojamo ginčų padidėjimo, o nuolatinius ir ilgalaikius Italijos teismų sistemos poreikius.
- 71 Be to, reikia priminti, kad, nesant jokios sankcijos, galinčios užkirsti kelią piktnaudžiavimui, atsirandančiam paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius, ir prireikus už tai nubausti, 2022 m. balandžio 7 d. Sprendime *Ministero della Giustizia ir kt. (Italijos taikos teisėjų statusas)* (C-236/20, EU:C:2022:263) dėl teismo tarėjams taikytinų teisės aktų, žinoma, kitaip nei Karaliaus dekretu Nr. 12, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis 5 punkto 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias terminuoti darbo santykiai gali būti pratęsimi ne daugiau kaip tris kartus iš eilės, kiekvieną kartą ketveriems metams, neviršijant 16 metų, ir kuriose nenumatyta galimybė veiksmingai ir atgrasant nubausti už piktnaudžiavimą pratęsiant darbo santykius.

- 72 Taigi, atsižvelgiant į pagrindinėje byloje nagrinėjamų faktinių aplinkybių vertinimą, kuri turi atlikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje aptariamas reglamentavimas nėra pateisinamas „objektyvia priežastimi“, kaip ji suprantama pagal Bendrojo susitarimo 5 straipsnio 1 dalies a papunktį, leidžiančia užkirsti kelią piktnaudžiavimui, atsirandančiam dėl paeiliui sudaromų terminuotų darbo santykių.
- 73 Šiuo klausimu nesvarbus argumentas, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų teismo tarėjų darbo santykių pratęsimas turi tariamai teigiamą poveikį, nes toks poveikis nėra „objektyvi priežastis“, kaip tai suprantama pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunktį, kaip jis aiškinamas šio sprendimo 63 punkte minėtoje jurisprudencijoje.
- 74 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias teismo tarėjų darbo santykiai gali būti kelis kartus pratęsimi, kai, siekiant apriboti piktnaudžiavimą šiais pratęsimais, nėra numatyta veiksmingų ir atgrasomųjų sankcijų arba šių teismo tarėjų darbo santykių pakeitimo į neterminuotus darbo santykius.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų 7 straipsnis ir 1999 m. kovo 18 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis, esančio 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl ETUC, UNICE ir CEEP bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis priede, 4 punktas**

turi būti aiškinami taip:

pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias, priešingai, nei numatyta bendrosios kompetencijos teismų teisėjams, teismo tarėjai, kurie yra panašioje situacijoje, neturi teisės gauti kompensaciją už teismo atostogų laikotarpį, taip pat teisės į privalomą socialinį draudimą ir draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų.

- 2. 1999 m. kovo 18 d. Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis, esančio Direktyvos 1999/70 priede, 5 punkto 1 dalis**

turi būti aiškinama taip:

pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias teismo tarėjų darbo santykiai gali būti kelis kartus pratęsimi, kai, siekiant apriboti piktnaudžiavimą šiais pratęsimais, nėra numatyta veiksmingų ir atgrasomųjų sankcijų arba šių teismo tarėjų darbo santykių pakeitimo į neterminuotus darbo santykius.

Parašai.